

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA**

**PRIJEDLOGA ZAKONA O UDŽBENICIMA
ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU**

Zagreb, studeni 2009. godine

PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu je u odredbi članka 80. stavka 1. podstavka 2. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

OCJENA STANJA

Prvi Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu donesen je u prosincu 2001. godine, a Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima donesen je u travnju 2003. godine.

Nakon toga, u ožujku 2006. godine, donesen je novi Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu. Navedeni Zakon imao je tri izmjene i dopune: Zakon o dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 141/06), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 152/08), te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 89/09) - u daljnjem tekstu: važeći Zakon.

U razdoblju od školske godine 2001./2002. do 2009./2010. broj udžbenika, a posebice broj dopunskih nastavnih sredstava stalno je rastao, a rasle su i cijene većine naslova tako da se cijena pojedinih udžbeničkih kompleta u spomenutome razdoblju gotovo utrostručila. Prema prijavama nakladnika cijena udžbeničkih kompleta za sve učenike osnovnih i srednjih škola za školsku godinu 2009./2010. bila bi cca 742 milijuna kuna, bez troškova distribucije.

Odobranje udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za uporabu u školi povjereno je stručnim povjerenstvima. Međutim, važećim Zakonom je bilo propisano da povjerenstva za ocjenjivanje usklađenosti udžbenika i drugih nastavnih sredstava utvrđuju usklađenost s nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom. Dakle, povjerenstva nisu imala instrument temeljem kojeg bi zaprimljene udžbenike i/ili dopunska nastavna sredstva odbijali, jer npr. nisu potrebni, već su ih eventualno vraćali nakladniku na doradu.

Takav način odobravanja udžbenika rezultirao je sve većim brojem udžbenika odobrenih za pojedine razrede, pa ih tako u istim nastavnim predmetima i istim, obično u nižim razredima osnovne škole bilo sedam-osam, među kojima je i više udžbenika istog nakladnika. Sve to je otežavalo odabir udžbenika i otežavalo korištenje istoga udžbenika sljedećoj generaciji učenika.

Brojnosti dopunskih nastavnih sredstava za pojedini nastavni predmet, a time i težini udžbeničke torbe i visokoj cijeni udžbeničkih kompleta pridonijeli su, sukladno Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu iz 2001. godine, tzv. razgranati udžbenici, odnosno udžbenik u više dijelova, s radnom bilježnicom, zbirkom zadataka, odnosno vježbi ili drugim

nastavnim sredstvima bez obzira na medij, kao i činjenica da se prema odredbama važećeg Zakona pod udžbenikom podrazumijevalo i dopunsko nastavno sredstvo, odnosno radna bilježnica, zbirka zadataka, zemljopisni atlas i povijesni atlas.

Također, potrebno je posebno istaknuti da je još Zakonom o udžbenicima za osnovu i srednju školu iz 2001. godine i dalje važećim Zakonom uveden institut "demokratičnosti" izbora udžbenika od strane učitelja odnosno nastavnika. Naime, učitelji odnosno nastavnici su slobodni svake godine izabrati nove udžbenike i dopunska nastavna sredstva, što su mnogi od njih često činili pa je smanjena mogućnost nasljeđivanja i višegodišnjeg korištenja udžbenika.

Iz godine u godinu nakladnici su za odobrenje za uporabu u školama dostavljali sve više udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava čime su poticali učitelje odnosno nastavnike na korištenje novih naslova.

Dodatnim se problemom pokazala i činjenica da su se udžbenici odobrivali na neodređeno vrijeme, kao i činjenica da je udžbenik mogao biti povučen iz uporabe na zahtjev nakladnika ili radi slabe zastupljenosti u uporabi.

OSNOVNA PITANJA KOJA SE ZAKONOM UREĐUJU

Predloženim zakonskim prijedlogom definira se pojam udžbenika, dopunskih i pomoćnih nastavnih sredstava i postupak njihova odobravanja.

Propisuje se broj udžbenika, odnosno drugih nastavnih sredstava koji mogu biti u uporabi za jedan nastavni predmet i program u istome razredu.

Ograničava se vrijeme "trajanja" udžbenika, odnosno drugih nastavnih sredstava čime se podiže njihova kvaliteta, smanjuje maloprodajna cijena te omogućava njihovo višegodišnje korištenje.

Propisuju se zadaće svih subjekata u postupku odobravanja i izbora udžbenika, odnosno dopunskih nastavnih sredstava: (1) autora i nakladnika udžbenika; (2) Agencija koje provode postupak odobravanja; (3) učitelja i nastavnika, odnosno stručnoga aktiva škole i ravnatelja koji odabiru koji će se udžbenici koristiti u njihovoj školi.

Dakle, zakonskim prijedlogom predlaže se da se Udžbeničkim standardom propisuje i koji se udžbenici i dopunska nastavna sredstva za pojedine nastavne predmete smatraju obveznim za uporabu u nastavi (npr. za matematiku je potreban udžbenik, radna bilježnica i zbirka zadataka, za povijest je potreban udžbenik, radna bilježnica i atlas, ali, primjerice, za likovnu kulturu je potrebna samo likovna mapa, odnosno nije potreban udžbenik).

Također, zakonski prijedlog propisuje se što se smatra udžbenikom te da je namijenjen višegodišnjoj uporabi tako da nema više radnih udžbenika, dakle onih po kojima se smije pisati i koji samom tom činjenicom prestaju biti uporabljivi nakon prve godine uporabe.

Preciznije se definiraju dopunska nastavna sredstva i to na način da ovako predložene odredbe o povijesnome i geografskome atlasu otklanjaju mogućnost tiskanja atlasa posebno za 5. razred, posebno za 6. razred, 7. razred itd., što je do sada bio slučaj. Sukladno navedenome, može postojati samo jedan geografski atlas za osnovnu školu i to od 5. - 8. razreda i jedan povijesni atlas od 5. - 8. razreda.

Ovim zakonskim prijedlogom predviđa se postojanje pomoćnih nastavnih sredstava. Naime, to su sva nastavna i druga sredstva koja su podesna za korištenje u nastavi i koja su usklađena s nacionalnim i predmetnim kurikulumom, a koja nisu kao obvezna propisana Udžbeničkim standardom, a za čiju se uporabu Agencija za odgoj i obrazovanje odnosno Agencija za strukovno obrazovanje nakladniku izdaju preporuku. Dakle, novinu predstavlja činjenica da će u skupinu pomoćnih nastavnih sredstava moći biti uvrštena sva ona nastavna sredstva koja se mogu, ali ne moraju koristiti u nastavi. Takva pomoćna nastavna sredstva će moći ući u uporabu temeljem navedene preporuke želje i potrebe roditelja i sugestije učitelja, odnosno nastavnika. Međutim, istodobno će učiteljima, odnosno nastavnicima strogo biti zabranjeno da njihova preporuka ima za posljedicu obvezu korištenja ili kupovanja preporučenih pomoćnih nastavnih sredstava.

U postupku odobravanja udžbenika, zakonskim prijedlogom propisuje se da stručno mišljenje o udžbenicima i dopunskim nastavnim sredstvima za nastavne predmete u osnovnim školama, gimnazijama i za općeobrazovne predmete u strukovnim i umjetničkim školama, daje Agencija za odgoj i obrazovanje, a za udžbenike i dopunska nastavna sredstva za strukovne predmete u strukovnim školama daje Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (u daljnjem tekstu: agencije). Na temelju pozitivnih stručnih mišljenja agencije objavljuju Popis udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava usklađenih s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbeničkim standardom, a u svrhu izjašnjavanja učitelja, odnosno nastavnika o prikladnosti za njihovu primjenu u nastavnom procesu. Nakon završenog postupka izjašnjavanja formirat će se lista udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava na kojoj će se naći samo ona nastavna sredstva za koja se izjasnilo najmanje 10% učitelja, odnosno nastavnika. Sličan model izbora od strane učitelja odnosno nastavnika postojao je i do sada, što znači da se i u okviru novog postupka zadržava visok stupanj demokratičnost izbora.

Zakonskim prijedlogom agencije objavljuju javni natječaj na koji se mogu javiti samo oni nakladnici udžbenika za koje se izjasnilo najmanje 10% učitelja odnosno nastavnika, a kao kriterij odabira udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava se postavlja najniža ponuđena cijena. Naime, zakonskim prijedlogom se propisuje i obveza nakladniku da prilikom javljanja na natječaj podnese i specifikaciju troškova izrade udžbenika koja posebice treba sadržavati, specifikaciju troškova tiska, specifikaciju troškova distribucije, specifikaciju troškova autorskih honorara, specifikaciju troškova lekture te specifikaciju ostalih troškova koji izravno ili neizravno utječu na konačnu cijenu nastavnih sredstava koju plaća krajnji kupac. U slučaju da nakladnik ne ispuni koju od utvrđenih obaveza u postupku utvrđivanja cijene udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava, odnosno ako njegova specifikacija izražava neopravdano visoke troškove njegova prijava na javni natječaj smatrat će se nepotpunom, te se neće uzeti u razmatranje.

Također, zakonskim prijedlogom predlaže se da ako za pojedini nastavni predmet u natječajnom postupku ne bude odabran udžbenik i dopunsko nastavno sredstvo, zbog primjerice slučaja da nitko nije zadovoljio cijenom, agencije mogu raspisati natječaj za rukopis autora ili može predložiti ministru donošenje konačnog rješenja kojim se za taj nastavni predmet odobrava udžbenik ili pomoćno nastavno sredstvo, bez provedbe javnog natječaja, pod uvjetom da je cijena navedenog udžbenika usklađena s odredbama zakona odnosno da konačna cijena ne prelazi iznos specifikacije troškova uvećan za najviše 25%.

Odluku o odabiru udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava donose agencije i to za najviše dva udžbenika i dopunska nastavna sredstva za određeni nastavni predmet, a u pogledu kojih je u okviru provedbe javnog natječaja ponuđena najniža cijena.

Ujedno, zakonskim prijedlogom propisuje se da nakon završenog natječaja Ministarstvo utvrđuje Katalog obveznih udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava kojeg čine najviše dva udžbenika i dopunska nastavna sredstva za određeni nastavni predmet, koji su kao obvezni propisani Udžbeničkim standardom. Katalog obveznih udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava sadrži i cijenu udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava navedenu u konačnom rješenju. Objavljivanje cijene služi kao kontrolni mehanizam temeljem kojeg će se utvrđivati je li konačna prodajna cijena udžbenika u knjižarskoj mreži, jednaka onoj utvrđenoj u postupku javnog natječaja, odnosno Katalogu obveznih udžbenika. Ukoliko se utvrdi suprotno, takav će se udžbenik odmah povući iz uporabe. Ako uslijed povlačenja udžbenika iz gore navedenih razloga učenici ostanu bez udžbenika, primijenit će se odredba o raspisivanju javnog natječaja za rukopis autora ili će agencije preporučiti ministru donošenje konačnog rješenja o uporabi tzv. zamjenskog udžbenika, koji ima pozitivno mišljenje u pogledu njegove usklađenosti s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbenički standardom i koji udovoljava kriterijima za utvrđivanje najniže cijene udžbenika. Budući da se, u ovom slučaju, ne smije dogoditi da teret nabave zamjenskog udžbenika "padne na leđa roditelja" (koji bi morali onda kupiti i zamjenski udžbenik, a kupili su već i onaj povučeni) predlaže se da država kupi zamjenski udžbenik, uz uvjet da nije riječ o udžbeniku istog nakladnika čiji je udžbenik povučen. Za takav slučaj zakonskim prijedlogom se propisuje i mogućnost regresnog obeštećenja agencija od nakladnika koji nije poštivao obvezu.

Također treba navesti kako je zakonskim prijedlogom propisana i mogućnost korekcije cijene udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava utvrđena konačnim rješenjem za vrijeme dok traje obveza uporabe (min 4 godine), ali samo za godišnju stopu inflacije.

Nadalje, treba istaknuti kako je zakonskim prijedlogom propisano da se Katalog obveznih udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava dostavlja školama u svrhu provedbe konačnog izbora, a postupak izbora obavlja stručni aktiv učitelja razredne nastave (stručno vijeće razredne nastave) za svaki razred, odnosno stručni aktiv učitelja i nastavnika predmetne nastave (stručno vijeće učitelja i nastavnika predmetne nastave) za svaki predmet pojedinačno, odnosno učitelj ili nastavnik ukoliko je samo jedan učitelj ili nastavnik za određeni nastavni predmet u školi (u daljnjem tekstu: stručni aktiv škole). Dakle, o konačnom izboru između dva udžbenika odlučuje se na razini škole. Jednom izabrani udžbenik odnosno dopunsko nastavno sredstvo na propisani način mora biti u uporabi u toj školi, kao i u njoj pripadajućoj područnoj školi, najmanje četiri školske godine računajući i školsku godinu za koju je prvi puta izabran.

Zakonskim prijedlogom također se propisuje da udžbenik i dopunsko nastavno sredstvo koje ima konačno rješenje nakladnik može promijeniti i/ili dopuniti, samo uz suglasnost Ministarstva, a na temelju prethodnog mišljenja agencija. Suglasnost za promjenu i/ili dopunu udžbenika odnosno dopunskog nastavnog sredstva Ministarstvo će izdati samo ako postoje bitne sadržajne promjene, ili ako je do promjene i/ili dopune došlo zbog izmjena nacionalnog odnosno predmetnog kurikuluma. Navedena odredba sprječava konstantno mijenjane udžbenika iz koje onda izvire i obveza kupovanja, s obzirom da je do sada bilo moguće da sam nakladnik povuče udžbenik kada god on to poželi. Ovim zakonskim prijedlogom nakladniku se oduzima pravo da samoinicijativno povuče udžbenik iz uporabe.

POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Predloženim zakonom postiže se:

- 1) lakša učenička torba i to donošenjem novog Udžbeničkoga standarda koji će propisivati koji se udžbenici i dopunska nastavna sredstva za pojedine nastavne predmete smatraju obveznima za uporabu u nastavi.
- 2) niža cijena udžbenika i to provođenjem javnoga natječaja na kojem se odabiru najviše dva udžbenika koja su na natječaju ponudila najnižu cijenu.
- 3) mogućnost višegodišnjega korištenja udžbenika i to propisivanjem obveze prema kojoj jednom odabrani udžbenik od strane stručnoga aktiva škole u toj školi mora biti u uporabi 4 godine, propisivanjem obveze izbora udžbenika na razini stručnih aktiva odnosno škola, tj. bez obzira na broj nastavnika iz npr. hrvatskog jezika u jednoj školi u uporabi mora biti samo jedan udžbenik iz određenog nastavnog predmeta te propisivanjem obveze da u krug odabira mogu proći samo dva "paralelna" udžbenika što će onda značiti i veću mogućnost zamjene, odnosno nasljeđivanja udžbenika među učenicima.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. OPĆE ODREDBE

Predmet normiranja

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje postupak odobravanja, izbora i povlačenja iz uporabe udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava, odobrenje i uporaba pomoćnih nastavnih sredstava za učenike osnovne i srednje škole (u daljnjem tekstu: škola) te financiranje nabave udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava sredstvima Državnog proračuna.

(2) Primjena udžbenika, dopunskih nastavnih sredstava i pomoćnih nastavnih sredstava u nastavi nije obavezna, osim u slučajevima propisanim ovim Zakonom.

Osnovni pojmovi

Članak 2.

U ovom Zakonu u uporabi su pojmovi sa sljedećim značenjem:

1. ***Udžbenički standard*** – je podzakonski akt kojeg donosi ministar nadležan za obrazovanje (u daljnjem tekstu: ministar) kojim se utvrđuju znanstveni, pedagoški, psihološki, didaktičko-metodički, etički, jezični, likovno-grafički i tehnički zahtjevi i standardi za izradu udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava kao i oblik, odnosno oblici u kojima udžbenici i dopunska nastavna sredstva mogu biti izdana (tiskano izdanje, elektronički oblik ili komplet viševrste građe) te popis obveznih udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za pojedini nastavni predmet.

2. ***Udžbenik*** – nastavno sredstvo namijenjeno višegodišnjoj uporabi, usklađeno s Udžbeničkim standardom, koje se objavljuje u obliku knjige, a može imati i drugi oblik, ako je tako propisano Udžbeničkim standardom, a služi učenicima kao jedan od izvora znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nacionalnim i predmetnim kurikulumom.

3. ***Dopunsko nastavno sredstvo*** – nastavno sredstvo usklađeno s Udžbeničkim standardom, koje služi učenicima za lakše praćenje, provjeru i utvrđivanje udžbeničkog gradiva. Dopunskim nastavnim sredstvima, u smislu ovoga Zakona, smatraju se: radna bilježnica, zbirka zadataka, geografski atlas, povijesni atlas i likovna mapa.

a) ***Radna bilježnica odnosno vježbenica*** – dopunsko nastavno sredstvo namijenjeno jednogodišnjoj uporabi koje je sadržajno povezano s udžbenikom i u kojem su problemski zadaci, vježbe ili pitanja oblikovani na način da učenik ima mogućnost pisanja ili crtanja pri rješavanju zadataka ili odgovaranja na pitanja.

b) ***Zbirka zadataka*** – dopunsko nastavno sredstvo namijenjeno višegodišnjoj uporabi, koje odabirom zadataka programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku.

c) **Geografski atlas** – dopunsko nastavno sredstvo namijenjeno višegodišnjoj uporabi, koje sadrži zbirku geografskih karata povezanih u cjelinu sukladno nacionalnom i predmetnom kurikulumu od 5. - 8. razreda osnovne škole odnosno nacionalnom i predmetnom kurikulumu od 1. – 4. razreda srednje škole.

d) **Povijesni atlas** – dopunsko nastavno sredstvo, namijenjeno višegodišnjoj uporabi koje sadrži zbirku povijesnih karata povezanih u cjelinu, a koje zorno dokumentiraju povijesne događaje sukladno nacionalnom i predmetnom kurikulumu od 5. - 8. razreda osnovne škole odnosno nacionalnom i predmetnom kurikulumu od 1. – 4. razreda srednje škole

e) **Likovna mapa** – dopunsko nastavno sredstvo namijenjeno jednogodišnjoj uporabi, usklađeno s Udžbeničkim standardom, a koje služi za likovno izražavanje učenika u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nacionalnim i predmetnim kurikulumom.

4. **Pomoćna nastavna sredstva** - sva nastavna i druga sredstva koja su korisna za uporabu u nastavi i koja su usklađena s nacionalnim i predmetnim kurikulumom, a koja nisu kao obvezna propisana Udžbeničkim standardom.

5. **Nakladnik** - pravna osoba registrirana za obavljanje nakladničke djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

6. **Nacionalni i predmetni kurikulum** – nacionalni kurikulum je temeljni dokument koji na nacionalnoj razini donosi vrijednosti i opće ciljeve odgoja i obrazovanja, određuje očekivanja što učenici mogu i trebaju znati i za što mogu i trebaju biti osposobljeni po završetku određenoga stupnja obrazovanja, što i kako mogu i trebaju učiti te kako se prati i vrjednuje kvaliteta učeničkih postignuća i rada škola. Predmetni kurikulum je plan i program nastavnog predmeta primjeren razvojnoj dobi učenika, predznanju učenika i opterećenju učenika usklađen s nacionalnim kurikulumom.

Uporaba udžbenika, dopunskih i pomoćnih nastavnih sredstava

Članak 3.

(1) U školi u uporabi mogu biti isključivo udžbenici i dopunska nastavna sredstva objavljeni u Katalogu obveznih udžbenika za osnovnu i srednju školu, utvrđenom sukladno odredbama ovoga Zakona.

(2) Osim udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava iz stavka 1. ovoga članka, u školi mogu biti u uporabi i pomoćna nastavna sredstva temeljem odobrenja za uporabu u školama koju sukladno odredbama ovoga Zakona izdaje Agencija za odgoj i obrazovanje, odnosno Agencija za strukovno obrazovanje.

(3) Postupak izdavanja odobrenja za uporabu pomoćnoga nastavnog sredstva Agencije iz stavka 2. ovoga članka uređuju svojim aktom.

(4) Popis pomoćnih nastavnih sredstava koja imaju odobrenje za uporabu u školi vode Agencije iz stavka 2. ovoga članka.

***Ograničenja u postupku odobravanja udžbenika
i drugih nastavnih sredstava***

Članak 4.

- (1) Zaposlenici ministarstva nadležnog za obrazovanje (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) te radnici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje i Agencije za strukovno obrazovanje ne mogu biti autori udžbenika niti dopunskoga nastavnog sredstva.
- (2) Udžbenici, dopunska nastavna sredstva i pomoćna nastavna sredstva svojim sadržajem ne smiju biti protivni Ustavu Republike Hrvatske i proklamiranim načelima demokratskog poretka koja se posebice odnose na zaštitu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i prava čovjeka i građanina te ravnopravnost spolova.
- (3) Udžbenici, dopunska i pomoćna nastavna sredstva ne smiju sadržavati promidžbeni materijal.
- (4) Ministar neće odobriti uporabu udžbenika i dopunskoga nastavnog sredstava u slučajevima kršenja odredbi stavka 1., 2. i 3. ovoga članka.

Sporovi zbog autorskih prava

Članak 5.

- (1) Ako tijekom postupka odobravanja udžbenika, odnosno dopunskoga nastavnog sredstva nastane sudski spor o autorskom pravu, postupak će se obustaviti.
- (2) Rješenje o obustavi postupka donosi ministar.

***Udžbenici i dopunska nastavna sredstva s malom nakladom, za djecu
s posebnim potrebama, za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta
na stranom jeziku i za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine***

Članak 6.

Postupak, rokove kao i druge važne radnje u postupku odobravanja, te oblik izdavanja udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku, udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava s malom nakladom, udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za djecu s posebnim potrebama, udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine podzakonskim aktom propisuje ministar.

Odgovarajuća primjena odredbi ovoga Zakona i Zakona o općem upravnom postupku

Članak 7.

- (1) Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na postupak odobravanja, odabira, utvrđivanja cijene kao i tiska udžbenika primjenjuju se i na dopunska nastavna sredstva koja prate

udžbenik te u tom smislu s udžbenikom čine neodvojivu cjelinu, a koja su kao obvezna propisana Udžbeničkim standardom.

(2) Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na postupak odobravanja, odabira, utvrđivanja i tiska udžbenika odgovarajuće se primjenjuju i na likovnu mapu.

(3) U svim postupcima propisanim ovim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

II. UVJETI I POSTUPAK ODOBRAVANJA UDŽBENIKA

Pokretanje postupka

Članak 8.

(1) U postupku odobravanja udžbenika utvrđuje se usklađenost udžbenika s nacionalnim i predmetnim kurikulumom te Udžbeničkim standardom.

(2) Postupak odobravanja udžbenika provodi se, u pravilu, svake četvrte godine.

(3) Postupak iz stavka 1. ovoga članka pokreće se podnošenjem zahtjeva Ministarstvu od strane nakladnika. Zahtjev se podnosi do 1. rujna školske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj se postupak provodi.

(4) Uz zahtjev iz stavka 3. ovoga članka prilaže se:

- četiri primjerka udžbenika u tiskanoj formi i četiri primjerka u elektroničkome obliku na odgovarajućemu mediju,
- izjava nakladnika o jezičnoj uređenosti teksta,
- izjava odgovorne osobe nakladnika da odgovara za sve greške koje se pojave u udžbeniku, te da će iste otkloniti o vlastitome trošku,
- dokaz da je nakladnik registriran u Republici Hrvatskoj za obavljanje nakladničke djelatnosti.

(5) Ako je Udžbeničkim standardom propisano da udžbenik obvezno prati i dopunsko nastavno sredstvo u postupku odobravanja udžbenika odobrava se i dopunsko nastavno sredstvo koje treba biti usklađeno s Udžbeničkim standardom i udžbenikom.

(6) Ako se u postupku odobravanja udžbenika koji je kao obvezan propisan Udžbeničkim standardom utvrdi da udžbenik nije usklađen s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbeničkim standardom neće se razmatrati niti pripadajuće dopunsko nastavno sredstvo.

(7) Za udžbenike i dopunska nastavna sredstva koji se za potrebe obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina uvoze iz države matičnog naroda, zahtjev za odobrenje u pravilu podnosi manjinski nakladnik, odnosno krovna udruga dotične nacionalne manjine.

(8) Iznimno od stavka 4. ovoga članka za udžbenike i dopunska nastavna sredstva iz stavka 7. ovoga članka uz zahtjev za odobrenje iz stavka 3. ovoga članka prilaže se:

- četiri tiskana primjerka udžbenika,
- izjava odgovorne osobe nakladnika, odnosno krovne udruge nacionalne manjine da će uvezeni udžbenik biti istovjetan udžbeniku koji je u uporabi u školama.

Postupak po zahtjevu za odobravanje udžbenika

Članak 9.

(1) Ministarstvo u roku od osam dana od zaprimanja zahtjeva iz članka 8. ovoga Zakona, Agenciji za odgoj i obrazovanje i Agenciji za strukovno obrazovanje dostavlja zahtjev na stručno mišljenje.

(2) Zahtjev za odobrenje udžbenika za nastavne predmete u osnovnim školama, gimnazijama i općeobrazovne predmete u strukovnim i umjetničkim školama, dostavlja se Agenciji za odgoj i obrazovanje, a za udžbenike za strukovne predmete u strukovnim školama dostavlja se Agenciji za strukovno obrazovanje.

(3) Agencija za odgoj i obrazovanje i Agencija za strukovno obrazovanje (u daljnjem tekstu: Agencije) utvrđuju je li udžbenik usklađen s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbeničkim standardom te daju stručno mišljenje koje u roku od 90 dana od dana zaprimanja zahtjeva dostavljaju Ministarstvu.

(4) Agencije u postupku davanja stručnog mišljenja mogu angažirati vanjske suradnike.

(5) Agencije prije donošenja stručnog mišljenja mogu udžbenik jednom vratiti nakladniku na doradu radi otklanjanja nedostataka.

(6) Nedostatke je nakladnik dužan ispraviti i dostaviti udžbenik Agencijama u roku od 15 dana od dana dostave na doradu.

(7) Ako se u postupku davanja stručnog mišljenja utvrdi da je udžbenik usklađen s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbeničkim standardom Agencije će izdati pozitivno stručno mišljenje.

(8) Ako udžbenik nije usklađen s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbeničkim standardom kao i u slučaju da nakladnik ne otkloni nedostatke u roku utvrđenom stavkom 6. ovoga članka, Agencija će izdati negativno stručno mišljenje.

(9) U slučaju davanja negativnoga stručnog mišljenja, nakladnik ima pravo u roku od osam dana od dana dostave uložiti prigovor Agencijama koja u roku od osam dana utvrđuju opravdanost prigovora.

(10) Ako Agencije prigovor iz stavka 9. ovoga članka smatraju opravdanim svoje negativno stručno mišljenje zamijenit će pozitivnim stručnim mišljenjem. Ako Agencije prigovor smatraju neopravdanim potvrdit će svoje negativno stručno mišljenje sukladno kojem Ministarstvo donosi negativno rješenje koje je konačno u upravom postupku.

III. IZJAŠNJAVANJE O UDŽBENICIMA

Popis odobrenih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava

Članak 10.

(1) Na temelju pozitivnih stručnih mišljenja Agencija Ministarstvo objavljuje Popis odobrenih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava radi izjašnjavanja učitelja, odnosno nastavnika o podesnosti za njihovu primjenu u nastavnome procesu.

(2) Popis iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatke o:

- naslovu i podnaslovu udžbenika i pripadajućeg dopunskoga nastavnog sredstva i godini odobrenja,
- nakladniku,
- autoru udžbenika i pripadajućeg dopunskoga nastavnog sredstva,
- nastavnom predmetu i programu za koji su udžbenik i pripadajuće dopunsko nastavno sredstvo odobreni,
- vrsti škole i razredu za koji su udžbenik i i pripadajuće dopunsko nastavno sredstvo odobreni.

(3) Popis iz stavka 1. objavit će se u roku od osam dana od dana dovršetka postupka po prigovoru iz članka 9. ovoga Zakona, ili, ako prigovor nije podnesen, nakon isteka roka iz članka 9. ovoga Zakona.

IV. JAVNI NATJEČAJ ZA ODABIR OBVEZNIH UDŽBENIKA

Pokretanje javnog natječaja

Članak 11.

(1) Agencije u roku od osam dana od okončanja postupka izjašnjavanja učitelja, odnosno nastavnika sukladno članku 10. ovoga Zakona, koji ne može trajati dulje od 30 dana računajući od dana objave popisa, objavljuju javni natječaj za odabir udžbenika koji su kao obvezni propisani Udžbeničkim standardom.

(2) Na natječaj iz stavka 1. ovoga članka mogu se javiti samo nakladnici čiji se udžbenici nalaze na Popisu iz članka 10. stavka 1. ovoga Zakona i za koje se izjasnilo najmanje 10% učitelja odnosno nastavnika.

(3) Ravnatelji Agencija propisat će rokove i postupak provođenja javnog natječaja, kao i druge radnje važne za njegovo provođenje te način imenovanja povjerenstva za utvrđivanje cijene.

Kriteriji odabira udžbenika

Članak 12.

(1) Kriterij za odabir udžbenika najniža je ponuđena cijena.

(2) Postupak odabira udžbenika, sukladno objavljenom javnom natječaju iz članka 11. stavka 1. ovoga Zakona, provodi povjerenstvo za utvrđivanje cijene udžbenika koje imenuju ravnatelji Agencija.

(3) Nakladnici iz članka 11. stavka 2. ovoga Zakona kao natječajnu dokumentaciju obvezno dostavljaju specifikaciju troškova iz stavka 4. i pisanu izjavu kojom nakladnik utvrđuje konačnu cijenu.

(4) Specifikacija troškova izrade udžbenika sadrži:

- specifikaciju troškova tiska
- specifikaciju troškova distribucije
- specifikaciju troškova autorskih honorara
- specifikaciju troškova lekture
- specifikaciju ostalih troškova koji izravno ili neizravno utječu na konačnu cijenu nastavnih sredstava koju plaća krajnji kupac.

(5) U postupku utvrđivanja konačne cijene udžbenika povjerenstvo iz stavka 2. ovoga članka može od nakladnika zatražiti dodatne obavijesti (pojašnjenja, informacije) u svezi specifikacije troškova.

(6) U slučaju iz stavka 5. ovoga članka nakladnik je dužan, u roku od osam dana, dostaviti potrebne obavijesti i/ili otkloniti utvrđene nedostatke u specifikaciji troškova.

(7) U slučaju da se do objave javnoga natječaja ne može utvrditi konačna naklada udžbenika, nakladnik će specifikaciju troškova iz stavka 4. ovoga članka utvrditi na temelju projicirane prosječne naklade koja, u pravilu, iznosi 10.000 primjeraka, ako drugačije, temeljem posebnoga zahtjeva nakladnika, ne utvrdi povjerenstvo za utvrđivanje cijene udžbenika.

(8) U slučaju da nakladnik ne ispuni neku od obveza utvrđenih ovim člankom, njegova prijava na javni natječaj smatrat će se nepotpunom te se neće uzeti u razmatranje.

Odluka o odabiru obveznih udžbenika

Članak 13.

(1) Nakon završenoga postupka sukladno članku 11. i 12. ovoga Zakona Agencije donose odluku o odabiru najviše dva udžbenika za određeni nastavni predmet koji su kao obvezni propisani Udžbeničkim standardom.

(2) Ako za pojedini nastavni predmet u natječajnom postupku ne bude odabran udžbenik koji je kao obvezan propisan Udžbeničkim standardom, Agencije mogu raspisati natječaj za rukopis autora ili ministru predložiti donošenje konačnoga rješenja kojim se za taj nastavni predmet odobrava udžbenik ili pomoćno nastavno sredstvo, bez provedbe javnoga natječaja.

(3) Cijena udžbenika, rukopisa ili pomoćnoga nastavnog sredstva odobrenog sukladno stavku 2. ovoga članka mora biti usklađena s odredbama članka 12. ovoga Zakona, a ne smije prelaziti iznos specifikacije troškova iz članka 12. stavka 4. ovoga Zakona uvećan za najviše 25%.

***Prigovor protiv privremenoga rješenja
i donošenje konačnoga rješenja***

Članak 14.

- (1) Na temelju odluke Agencija iz članka 13. stavka 1. ovoga Zakona, Ministarstvo donosi privremeno rješenje o obveznosti uporabe udžbenika.
- (2) Na privremeno rješenje iz stavka 1. ovoga članka svaki od nakladnika koji su sudjelovali u postupku javnog natječaja ima pravo prigovora u roku od osam dana od dana dostave rješenja.
- (3) Ministarstvo o prigovoru odlučuje rješenjem koje je konačno u upravnom postupku.
- (4) Ako prigovor nije izjavljen u roku iz stavka 2. ovoga članka, Ministarstvo donosi konačno rješenje.
- (5) Konačno rješenje sadrži:
 - naslov udžbenika, ime i prezime autora, odnosno skupine autora,
 - podatak o rednom broju izdanja udžbenika,
 - puni naziv nakladnika,
 - nastavni predmet i nastavni program, razred i vrstu škole za koju je udžbenik odobren,
 - godinu odobrenja udžbenika,
 - cijenu udžbenika i pripadajućeg dopunskoga nastavnog sredstva.
- (6) U slučaju da prigovor iz stavka 2. ovoga članka bude opravdan Ministarstvo će rješenjem poništiti natječaj te će se isti ponoviti sukladno odredbama članka 12. ovoga Zakona.
- (7) Ukoliko ni na temelju ponovljenoga natječaja ne budu odabrani udžbenici koja su kao obvezna propisana Udžbeničkim standardom, primijenit će se odredba članka 13. stavka 2. i 3. ovoga Zakona.

V. KATALOG OBVEZNIH UDŽBENIKA

Članak 15.

- (1) Na temelju izdanih konačnih rješenja sukladno članku 14. ovoga Zakona Ministarstvo će u roku od osam dana od konačnosti rješenja utvrditi Katalog obveznih udžbenika.
- (2) Katalog obveznih udžbenika sadrži i cijenu udžbenika navedenu u rješenju iz članka 14. ovoga Zakona.
- (3) Katalog iz stavka 1. dostavlja se školama radi provedbe konačnoga izbora, a postupak izbora obavlja stručni aktiv učitelja razredne nastave (stručno vijeće razredne nastave) za svaki razred, odnosno stručni aktiv učitelja i nastavnika predmetne nastave (stručno vijeće učitelja i nastavnika predmetne nastave) za svaki predmet pojedinačno, odnosno učitelj ili nastavnik ukoliko je samo jedan učitelj ili nastavnik za određeni nastavni predmet u školi (u daljnjem tekstu: stručni aktiv škole).
- (4) O izboru iz stavka 3. ovoga članka ravnatelj je dužan obavijestiti Ministarstvo u roku od 15 dana od dana zaprimanja Kataloga obveznih udžbenika.

(5) Jednom odabrani udžbenik, na način iz stavka 3. ovoga članka, u školi kao i u njoj pripadajućoj područnoj školi, moraju biti u uporabi najmanje četiri godine računajući i školsku godinu u kojoj su odabrani.

(6) Konačna lista odabranih udžbenika sukladno odredbama ovoga članka objavljuje se na mrežnim stranicama Ministarstva, Agencija i škola, najkasnije do 01. srpnja.

VI. PROMJENE I DOPUNE ODOBRENIH UDŽBENIKA

Članak 16.

(1) Udžbenik koji ima konačno rješenje nakladnik može izmijeniti i/ili dopuniti, samo uz suglasnost Ministarstva, a na temelju prethodnoga mišljenja Agencija.

(2) Suglasnost za izmjenu i/ili dopunu udžbenika Ministarstvo će izdati samo ako postoje bitne sadržajne promjene, ili ako je do izmjene i/ili dopune došlo zbog izmjena nacionalnoga, odnosno predmetnog kurikulumu.

VII. ROKOVI ZA TISAK UDŽBENIKA I OBVEZA DOSTAVE IZDANJA UDŽBENIKA

Članak 17.

(1) Nakladnik je dužan tiskati udžbenike iz Kataloga obveznih udžbenika najkasnije do 1. kolovoza.

(2) Od svakog izdanja udžbenika nakladnik dostavlja dva primjerka Agencijama najkasnije do 20 kolovoza.

(3) Ukoliko se utvrdi da se u udžbeniku nalaze greške nakladnik je dužan, na odgovarajući način, ispraviti ih o svojem trošku.

VIII. FINANCIRANJE UDŽBENIKA I DOPUSKIH SREDSTAVA SREDSTVIMA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Članak 18.

(1) Vlada Republike Hrvatske može, sukladno raspoloživim sredstvima državnoga proračuna, za svaku školsku godinu donijeti odluku o financiranju, odnosno sufinanciranju nabave udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za učenike osnovnih i srednjih škola.

(2) Za svrhu iz stavka 1. ovoga članka Vlada Republike Hrvatske će odlukom utvrditi koje će udžbenike i/ili dopunska nastavna sredstva nabaviti kao i mjerila i kriterije na temelju kojih će se ostvariti pravo na financiranje, odnosno sufinanciranje.

(3) Vlada Republike Hrvatske može donijeti i odluku o nabavi udžbenika i/ili dopunskih nastavnih sredstava za sve učenike osnovnih i srednjih škola, a tada postupak nabave provodi Agencija sukladno odredbama Zakona.

(4) Vlada Republike Hrvatske će odlukom iz stavka 3. ovoga članka utvrditi i podjelu, način korištenja i zamjenu korištenih udžbenika i/ili dopunskih nastavnih sredstava nabavljenim sredstvima državnog proračuna.

IX. POVLAČENJE UDŽBENIKA IZ UPORABE

Članak 19.

- (1) Udžbenik i pripadajuće dopunsko nastavno sredstvo može biti povučen iz uporabe:
- ako nije usklađen s nacionalnim i predmetnim kurikulumom,
 - ako nije usklađen s Udžbeničkim standardom,
 - ako se utvrdi da u udžbeniku ima netočnih i zastarjelih podataka koji bitno utječu na vjerodostojnost sadržaja i koji upućuju učenike na pogrešne zaključke ili otežavaju stjecanje znanja,
 - ako se utvrdi da udžbenik koji je u uporabi nije istovjetan onome kojeg je odobrilo Ministarstvo u skladu sa odredbama ovoga Zakona,
 - ako je autor u sukobu interesa iz članka 4. ovoga Zakona,
 - ako se utvrdi da prodajna cijena ne odgovara cijeni utvrđenoj rješenjem iz članka 14. ovoga Zakona,
 - ako nakladnik ne postupi sukladno članku 17. stavku 3. ovoga Zakona.
- (2) O povlačenju udžbenika iz uporabe u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka mišljenje daju Agencije, a ministar odlučuje rješenjem.
- (3) Udžbenik iz stavka 1. ovoga članka povlači se, u pravilu, prije objavljivanja Kataloga obveznih udžbenika za predstojeću školsku godinu, osim u slučaju stavka 1. podstavka 6. ovoga članka kada se udžbenik iz uporabe povlače odmah, te u slučaju iz stavka 1. podstavka 7. ovoga članka kada se u udžbenik iz uporabe povlači u sljedećoj školskoj godini.
- (4) Kada je udžbenik povučen iz uporabe u slučaju iz stavka 1. podstavka 6. ovoga članka nakladniku povučenog udžbenika u sljedeće dvije godine neće se odobriti niti jedan udžbenik.
- (5) O udžbenicima koji su povučeni iz uporabe neće se ponovno rješavati u postupku za odobrenje udžbenika.
- (6) Ukoliko je udžbenik iz uporabe povučen sukladno stavku 1. ovoga članka, Agencije mogu pokrenuti postupak nabave zamjenskog udžbenika sukladno članku 13. ovoga Zakona koji će po okončanju postupka zamijeniti povučeni udžbenik.
- (7) U slučaju iz stavka 6. ovoga Zakona Agencije će zatražiti povrat sredstava od nakladnika kojem je povučen udžbenik sukladno odredbi stavka 1. ovoga članka.

X. KOREKCIJA CIJENE UDŽBENIKA

Članak 20.

Cijena udžbenika utvrđena konačnim rješenjem iz članka 14. stavka 5. ovoga Zakona za vrijeme dok traje obveza uporabe propisana člankom 15. stavkom 5. ovoga Zakona može se mijenjati samo za godišnju stopu inflacije.

XI. POMOĆNA NASTAVNA SREDSTVA

Članak 21.

- (1) U školama u uporabi mogu biti i pomoćna nastavna sredstva koja za uporabu trebaju dobiti preporuku Agencija.
- (2) Zahtjev za davanje preporuke iz stavka 1. ovoga članka podnosi se Agencijama a preporuka će se dati ako je pomoćno nastavno sredstvo u skladu s nacionalnim i predmetnim kurikulumom.
- (3) Svaki učitelj, odnosno nastavnik može preporučiti da u razrednome odjelu u uporabi bude i pomoćno nastavno sredstvo koje ima preporuku.
- (4) Preporuka učitelja, odnosno nastavnika iz stavka 3. ovoga članka ne smije za posljedicu imati obvezu korištenja ili kupovanja preporučenoga pomoćnoga nastavnoga sredstava.

XII. NADZOR

Članak 22.

- (1) Nadzor nad provedbom ovoga Zakona provodi Ministarstvo.
- (2) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona provodi prosvjetna inspekcija.

XIII. KAZNE NE ODREDBE

Članak 23.

- (1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj škola:
 - u kojoj je u uporabi udžbenik koji nije odobren u skladu s ovim Zakonom,
 - koja ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika u roku propisanom člankom 15. stavkom 4.
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna.
- (3) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja utječe na učitelja, odnosno nastavnika ili stručni aktiv pri izboru udžbenika.
- (4) Za prekršaj iz stavka 3. ovoga članka kaznit će se pravna osoba novčanom kaznom od 80.000,00 do 100.000,00 kuna.

Članak 24.

- (1) Novčanom kaznom od 30.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik:
 - koji do 1. kolovoza ne tiska udžbenik
 - koji do 20. kolovoza ne dostavi Agencijama dva otisnuta primjerka udžbenika
 - koji tiska udžbenik s promidžbenim sadržajem.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna.

XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

(1) Udžbenički standard ministar će donijeti u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do početka primjene Udžbeničkoga standarda donesenog prema ovome Zakonu primjenjuje se Udžbenički standard (»Narodne novine«, br. 7/07.).

(3) Agencije će donijeti akte propisane ovim Zakonom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Do donošenja nacionalnoga i predmetnog kurikuluma, udžbenici i pomoćna nastavna sredstva usklađuju se s važećim nastavnim planovima i programima.

Članak 26.

(1) Na postupke odobravanja udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava koji su započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona, a nisu dovršeni, primjenjuju se odredbe Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 36/06, 141/06, 152/08 i 86/09) u pogledu sastava i djelokruga rada stručnih povjerenstava, a stručna povjerenstva o udžbenicima i dopunskim nastavnim sredstvima daju pozitivna odnosno negativna stručna mišljenja sukladno članku 9. ovoga Zakona. Udžbenici koji dobiju pozitivna stručna mišljenja uvrštavaju se, sukladno članku 10. ovoga Zakona, u Popis odobrenih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za školsku godinu 2010./2011.

(2) Sukladno ovome Zakonu smatra se da svi udžbenici i dopunska nastavna sredstva, koji su se sukladno odredbama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 36/06, 141/06, 152/08) nalazili u Katalogu udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010., osim onih udžbenika odnosno dopunskih nastavnih sredstava koji kao obvezni neće biti propisani Udžbeničkim standardom sukladno ovome Zakonu, imaju pozitivno stručno mišljenje izdano sukladno ovome Zakonu i biti će na Popisu odobrenih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za školsku godinu 2010./2011.

(3) Radni udžbenici i radne zbirke zadataka koji su se sukladno odredbama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 36/06, 141/06, 152/08) nalazili u Katalogu udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010, a koji će kao obvezni biti propisani Udžbeničkim standardom sukladno ovome Zakonu, ukoliko budu izabrani u postupku javnog natječaja sukladno odredbama ovoga Zakona, dobivaju privremeno rješenje za jednu školsku godinu.

(4) Radni udžbenici i zbirke zadataka iz stavka 3. ovoga članka moraju biti usklađeni s odredbama ovoga Zakona i nakladnici su za njih dužni do 1. rujna 2010. godine podnijeti zahtjev za odobrenje sukladno odredbama ovoga Zakona. Ako u postupku odobravanja, sukladno članku 9. ovoga Zakona, dobiju pozitivno stručno mišljenje Agencija i ako konačna cijena bude usklađena s odredbom članka 13. stavka 3. ovoga Zakona Ministarstvo će izdati

konačno rješenje i tako odobreni udžbenici i zbirke zadataka biti će u uporabi u školama i sljedeće tri školske godine.

(5) Ako udžbenici i zbirke zadataka iz stavka 4. ovoga Zakona ne dobiju konačno rješenje za uporabu u školama sukladno odredbama ovoga Zakona Agencije će raspisati natječaj sukladno odredbi članka 13. ovoga Zakona.

Članak 27.

(1) Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (»Narodne novine«, br. 36/06, 141/06, 152/08 i 86/09).

(2) Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. propisuje se što se uređuje Zakonom i to postupak odobravanja, izbora i povlačenja iz uporabe udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava, odobrenje i uporaba pomoćnih nastavnih sredstava za učenike osnovne i srednje škole te financiranje udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava sredstvima Državnog proračuna. Ujedno, propisuje se da primjena udžbenika, dopunskih nastavnih sredstava i pomoćnih nastavnih sredstava u nastavi nije obvezna, osim u slučajevima propisanim Zakonom.

Člankom 2. propisuju se pojmovi koji su u uporabi u Zakonu i to da je Udžbenički standard podzakonski akt kojeg donosi ministar nadležan za obrazovanje, a kojim se utvrđuju znanstveni, pedagoški, psihološki, didaktičko-metodički, etički, jezični, likovno-grafički i tehnički zahtjevi i standardi za izradu udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava kao i oblik, odnosno oblici u kojima udžbenici i dopunska nastavna sredstva mogu biti izdana (tiskano izdanje, elektronički oblik ili komplet viševrste građe) te popis obveznih udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za pojedini nastavni predmet. Ujedno se propisuje da je udžbenik nastavno sredstvo namijenjeno višegodišnjoj uporabi, usklađeno s Udžbeničkim standardom, koje se objavljuje u obliku knjige, a može imati i drugi oblik, ako je tako propisano Udžbeničkim standardom, a služi učenicima kao jedan od izvora znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nacionalnim i predmetnim kurikulumom. Također, propisuje se da je dopunsko nastavno sredstvo, nastavno sredstvo usklađeno s Udžbeničkim standardom, koje služi učenicima za lakše praćenje, provjeru i utvrđivanje udžbeničkog gradiva te da se dopunskim nastavnim sredstvima, u smislu ovoga Zakona, smatraju: radna bilježnica, zbirka zadataka, geografski atlas, povijesni atlas i likovna mapa. Ujedno se ovim člankom preciznije definiraju dopunska nastavna sredstva i pomoćna nastavna sredstva, tko se smatra nakladnikom te se definira nacionalni i predmetni kurikulum.

Člankom 3. propisuje se slučaj kada i koji udžbenici, kao i dopunska i pomoćna nastavna sredstva mogu biti u uporabi u osnovnim i srednjim školama.

Člankom 4. propisuju se ograničenja u postupku odobravanja udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava kao što je ograničenje da udžbenici, dopunska nastavna sredstva i pomoćna nastavna sredstva svojim sadržajem ne smiju biti protivni Ustavu Republike Hrvatske i proklamiranim načelima demokratskog poretka koja se posebice odnose na zaštitu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i prava čovjeka i građanina te ravnopravnost spolova te da udžbenici, dopunska i pomoćna nastavna sredstva ne smiju sadržavati promidžbeni materijal.

Člankom 5. propisuje se način postupanja ako tijekom postupka odobravanja udžbenika, odnosno dopunskoga nastavnog sredstva nastane sudski spor o autorskom pravu.

Člankom 6. propisuje se donošenje podzakonskog akta kojim će se utvrditi postupak, rokovi kao i druge važne radnje u postupku odobravanja, te oblik izdavanja udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku, udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava s malom nakladom, udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za djecu s posebnim potrebama, udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Člankom 7. propisuje se odgovarajuća primjena ovoga Zakona te Zakona o općem upravnom postupku.

Člankom 8. propisuje se da se u postupku odobravanja udžbenika utvrđuje usklađenost udžbenika s nacionalnim i predmetnim kurikulumom te Udžbeničkim standardom te da se postupak odobravanja udžbenika provodi, u pravilu, svake četvrte godine. Ujedno, propisuje se tko podnosi zahtjev za pokretanjem postupka odobravanja te rok do kojeg se takav zahtjev može podnijeti te što se sve uz zahtjev treba priložiti. Također, ovom odredbom Zakona propisuje da se u postupku odobravanja udžbenika odobrava i pripadajuće dopunsko nastavno sredstvo ako je Udžbeničkim standardom propisano da udžbenik obvezno prati i dopunsko nastavno sredstvo te se propisuje način postupanja s pripadajućim dopunskim nastavnim sredstvom ako se u postupku odobravanja udžbenika koji je kao obvezan propisan Udžbeničkim standardom utvrdi da udžbenik nije usklađen s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbeničkim standardom. Ujedno, propisuje se i tko je ovlašten podnijeti zahtjev za odobrenje udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava koji se za potrebe obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina uvoze iz države matičnog naroda te iznimke vezane uz takav zahtjev za odobrenje.

Člankom 9. propisuje se postupak po zahtjevu za odobravanje udžbenika kao i da Agencija za odgoj i obrazovanje i Agencija za strukovno obrazovanje utvrđuju je li udžbenik usklađen s nacionalnim i predmetnim kurikulumom i Udžbeničkim standardom i o tome daju stručno mišljenje. Ujedno, propisuje se što se događa u slučaju davanja negativnog stručnog mišljenja.

Člankom 10. propisuje se obveza izrade Popisa odobrenih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava, a radi izjašnjavanja učitelja, odnosno nastavnika o podesnosti za njihovu primjenu u nastavnome procesu. Također, propisuje se sadržaj Popisa kao i rok do kojeg Popis mora biti objavljen.

Člankom 11. propisuje se obveza Agencijama da objave javni natječaj za odabir udžbenika koji su kao obvezni propisani Udžbeničkim standardom, tko ima legitimitet javiti se javni natječaj te da rokove i postupak provođenja javnog natječaja kao i druge radnje važne za njegovo provođenje te način imenovanja povjerenstva za utvrđivanje cijena propisuju ravnatelj Agencija.

Člankom 12. propisuje se da postupak odabira udžbenika, po objavljenom javnom natječaju, provodi povjerenstvo za utvrđivanje cijena, sadržaj zahtjeva ovlaštenog nakladnika, specifikaciju troškova izrade udžbenika, postupak u slučaju da nakladnik ne ispuni obvezu propisanu ovim člankom, kao i kriterij odabira udžbenika.

Člankom 13. propisuje se da Agencije donose odluku o odabiru najviše dva udžbenika za određeni nastavni predmet koji su kao obvezni propisani Udžbeničkim standardom te da ako za pojedini nastavni predmet u natječajnom postupku ne bude odabran udžbenik, koji je kao obvezan propisan Udžbeničkim standardom, Agencije mogu raspisati natječaj za rukopis autora ili ministru predložiti donošenje konačnoga rješenja kojim se za taj nastavni predmet odobrava udžbenik ili pomoćno nastavno sredstvo, bez provedbe javnoga natječaja. Ujedno, propisuje se da cijena tako izabranog udžbenika, pomoćnoga nastavnog sredstva ili rukopisa mora biti usklađena s odredbama članka 12. ovoga Zakona, te da ona ne smije prelaziti iznos specifikacije troškova uvećan za najviše 25%.

Člankom 14. propisuje se obveza donošenja privremenog rješenja o obveznosti uporabe udžbenika, kao i pravo prigovora te rok u kojem nakladnik može uložiti prigovor. Ujedno, propisuje se donošenje konačnog rješenja kao i sadržaj konačnog rješenja.

Člankom 15. propisuje se obveza objave Kataloga obveznih udžbenika koji su kao obvezni propisani Udžbeničkim standardom, rok u kojem Katalog mora biti objavljen te sadržaj Kataloga. Ujedno, propisuje se da se Katalog dostavlja školama radi provedbe konačnoga izbora, a da postupak konačnog izbora obavlja stručni aktiv škole, te se propisuje obveza ravnatelja škola o obavještavanju Ministarstva o konačnom izboru. Navedenom odredbom, propisuje se i obveza uporabe jednom odabranog udžbenika u školi, kao i u njoj pripadajućoj područnoj školi, najmanje četiri godine računajući i školsku godinu u kojoj su odabrani.

Člankom 16. propisuju se slučajevi kada nakladnik može izmijeniti i/ili dopuniti udžbenik.

Člankom 17. propisuju se rokovi za tisak udžbenika kao i obveza nakladniku da, ukoliko se utvrdi da se u udžbeniku nalaze greške, na odgovarajući način ih ispravi o svojem trošku.

Člankom 18. propisuje se mogućnost Vladi Republike Hrvatske da, sukladno raspoloživim sredstvima državnoga proračuna, za svaku školsku godinu donese odluku o financiranju, odnosno sufinanciranju nabave udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za učenike osnovnih i srednjih škola, kao i odluku o nabavi udžbenika i/ili dopunskih nastavnih sredstava za sve učenike osnovnih i srednjih škola te uvjeti pod kojima se takva odluka može donijeti.

Člankom 19. propisuju se slučajevi u kojima udžbenik i pripadajuće dopunsko nastavno sredstvo može biti povučen iz uporabe, tko donosi odluku o povlačenju udžbenika iz uporabe, rokove povlačenja, postupanje u slučaju povlačenja te mogućnost regresnog obeštećenja Agencija ukoliko dođe do povlačenja udžbenika.

Člankom 20. propisuje se mogućnost korekcije cijena udžbenika utvrđenih konačnim rješenjem za vrijeme dok traje obveza uporabe.

Člankom 21. propisuje se mogućnost uporabe u školama i pomoćnih nastavnih sredstva, a koja za uporabu trebaju dobiti preporuku Agencija te se propisuje postupak odobravanja pomoćnih sredstava.

Člankom 22. propisuje se da nadzor nad provedbom ovoga Zakona provodi Ministarstvo.

Člancima 23. i 24. propisuju se kaznene odredbe.

Člankom 25. propisuju se rokovi donošenja podzakonskih propisa sukladno odredbama ovoga Zakona.

Člankom 26. propisuje se način postupanja u postupcima odobravanja udžbenika započelih prije stupanja na snagu ovoga Zakona, a koji nisu dovršeni. Ujedno, propisuje se rok do kojeg se radni udžbenici i radne zbirke zadataka imaju uskladiti s odredbama ovoga Zakona.

Člankom 27. propisuje se prestanak važenja Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (»Narodne novine«, br. 36/06, 141/06, 152/08 i 86/09). kao i stupanje na snagu ovoga Zakona.